

СТАНОВИЩЕ
от доц. д-р Елена Стоянова Събева,
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”
e-mail: elena_sabev@yahoo.de

на дисертация на тема:
„Качествено образование на учители и интегрирането на професионални и социални умения”

за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“
в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално
направление 1.2. Педагогика, Научна специалност Теория на възпитанието и
дидактика (Предучилищна педагогика), с обучение на английски език

разработена от Харалампия Константинос Лута

Научен ръководител: проф. д-р Весела Методиева Гюрова

Данни за дисертанта

Харалампия Лута е гъркиня по народност, живееща в Атина. Първоначално завършва школата за висше образование за медицинска сестра в Атина – Бакалавърска степен и след това продължава в Егейския университет в Родост – Гърция към Департамента за начално образование, степен Бакалавър по изкуствата. От 2012 до 2014 се обучава за магистър по философия към Йоанинския Университет – Гърция, а следващата година от 2014 до 2015 г. учи в СУ „Св. Климент Охридски“ – София магистърска програма по изкуствата и интеркултурно образование. Именно в тези две сфери - здравеопазване и образование протича трудовия ѝ стаж. Разработката на настоящата дисертация е пряко свързана с педагогическата ѝ дейност в начално училище в Атина от 2007 г. до сега. Харалампия ползва английски език и притежава дигитални умения, които разширяват системата ѝ за комуникация и професионално развитие. Има над 6 участия в конференции и семинари, тематично свързани с проблеми на специалната педагогика, с тренинги за учители, с програми за учене през целия живот, с ефективен коучинг. Харалампия Лута притежава 7 сертификата за участие в училищни дейности, тематично насочени към здравето възпитание, опазването на околната среда, любовта към книгата и др. Впечатляваща е нейната доброволческа дейност към Червения кръст като медицинска сестра, което обяснява донякъде изборът ѝ на дисертационната тема, касаеща не само професионалните, но и социалните умения на учителите.

Данни за докторантурата

Харалампия Константинос Лута е записва редовна докторантура по професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика), с обучение на английски език, с научен ръководител проф. д-р Весела Методиева Гюрова, за присъждане на образователната и научна степен „доктор” към катедра „Предучилищна и медийна педагогика“ във ФНОИ, СУ „Св. Кл. Охридски“. Докторантката е изпълнила задълженията си по индивидуалния учебен план. На заседание на катедра „Предучилищна и медийна педагогика“ във ФНОИ, СУ „Св. Кл. Охридски“, проведено на 02.07.2021 г., докторантският труд е предложен за официална защита. Докторант Харалампия Константинос Лута е отписана с право на защита със заповед на Ректора на

СУ РД 38-380/21.07.2021. Следва да се отбележи, че всички административни процедури са спазени.

Общи сведения за дисертационния труд

Представеният за защита дисертационен труд е с обем от 228 страници, структуриран в четири глави, заключение и изводи, приноси и приложение, с представена фактологична част при анализа и обобщаването на резултатите от изследването. Резултатите от проучването са отразени в 19 таблици в основния текст и 15 диаграми и 2 схеми за формирация етап на експеримента. Библиографията на литературните източници отразява 77 автори на латиница. Дисертацията в структурен и в съдържателен аспект отговаря на изискванията за оформяне на научен труд за ОКС „доктор”.

Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научен и научно-приложен аспект

В настоящия дисертационен труд на фокус е качеството на образование на учители, което за разлика от друг път не се насочва към крайния педагогически резултат, или към иновирания учебно съдържание, а към компетентностите на успешни учители, като решаващ фактор. Отчитайки сензитивността на педагогическите явления от социалните трансформации, актуалността на проблема се открива във влиянието на съвременното глобализирано, демократично и информационно общество върху професионалния профил на учителя, който изисква не само традиционните професионални компетенции, но и социални. Проблемът е актуален, тъй като насочва внимание към технологията на общуване, на интеракцията между учителя и учащите се. Още в увода докторант Харалампия Лута очертава параметрите на актуалност на проблема, търсейки аспекти на интеграция между педагогически професионалните компетенции на учителя и социално значимите. Опирайки на редица изследвания /Caena, 2011). (Hamre & Pianta, 2001), (Harvey, 2012), докторантката е водена от тезата, че позитивните взаимоотношения между учителя и ученика, основани на емпатийност и сътрудничество, „осигуряват благоприятна среда за учене“, доверие между участниците в процеса на общуване и стимулират развитието на просоциално поведение. Социалният аспект в професиограмата на учителя, се свързва с личните му нагласи и още с емоционалната компетентност, като значимо за съвременния учител качество. Не на последно място актуалността на проблема прозира и в индивидуалния подход към детето, в прилагането на интерактивни техники и в така нареченото синергично обучение. Обобщено, темата насочва вниманието на педагогическата общност към съвременния тип образование, базирано на ценностите на самоуправляемото обучение, което е в контекста на характеристиките на съвременния социум.

Степен на познаване на проблема и творческа интерпретация на научните концепции, свързани с него

Теоретичното проучване на проблема, съдържащо се в първа глава, е разгърнато в осем параграфа и разкрива познанията на автора за изследвания проблем. Цитирани са 77 автори, чиито постановки помагат на докторантката да изгради своя концепция за същността на професионалните и социални умения на съвременния учител и тяхното влияние върху различните на възраст учащи се. Прави се разлика между двата вида умения. Докато социалните умения визират отношението на учителите към учениците и техните роли в емоционален аспект, то професионалните умения се свързват с образователната

самоефективност, т.е. с „възприятието на учителите за това колко добре успяват да предадат знания“. Отчита се и закономерността между високата образователна самоефективност, която формира положителни взаимоотношения с учениците (Polat & Oztan-Ulusoy, 2009). Впечатляват и познанията на докторантката за ентузиазма като здрава конструкция, измерваща отношението на учителите към знанието (Motz et. Al, 2017). Цитират се проучвания, които констатират зависимост между жизнеността в класната стая и ангажираността на учениците, която се обяснява с ентузиазма на учителите (Korthagen, 2001). Не без значение за настоящото изследване е познаването на термина „емоционална зараза“, който се използва и за описание на ефекта от ентузиазма на учителите върху ученика. Очевидно познанията на докторантката спомагат за разчупване на рамката на строгия и формален стил на преподаване, с нов тип социално-емоционални взаимоотношения учител – ученик, акцентиращи на енергийния баланс между професионалните и социални компетентности на учителя. Познанията на автора й позволяват да презентира учителя както на малките, така и на възрастни хора в контекста на днешния научен и технологичен напредък на човечеството. Утвърждава се образът на учителя като постоянно търсещ новото знание ученик, полифункционален с много роли, вдъхновяващ. Впечатляват познанията на автора за съвременни интерактивни техники на обучение, прехвърлящи контрола от учителя към ученика. Задълбочени познания авторът демонстрира и за етапите на обучение на учителите, изразявайки и предпочитания към ползвания термин „учителско образование“, а не „трениране на учители“. Като мотиви се посочват динамиката не само на развитие на съвременното общество, но и тази на педагогическата наука, утвърждавайки ролята на учителя като постоянно учещ се ученик.

Особено ценни за настоящото изследване са познанията на докторантката относно качеството на образование на учителите и техните умения. Един от проблемите, за които се споменава е индивидуалната работа в голямата класна стая, която често пъти води до прегаряне /бърнаут/, явяващ се причина за отказ от учителската професия. Според докторантката този въпрос не се ограничава до законодателния орган на образованието, а по-скоро до ефикасността на обучението на учителите, насочено към култивиране на тенденциите към учене, чрез прилагане на нови и алтернативни техники като моделиране и метарефлексия. Интерес представляват и цитирани изследвания за факторите, влияещи върху избора и упражняването на учителската професия, като пол, възраст, опит и парично възнаграждение.

Съответствие на избраната методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд

Много детайлно, аргументирано и обосновано е презентирана методиката на изследване. Подробно са описани инструментите на изследване, процедурата на изследване. Отчетени са демографските характеристики на извадката от 107 учители /възраст, пол, образование, статус на заетост на учител, трудов опит/. Похвално е, отбелязването на етичната страна при провеждане на изследването. Считаю, че избраният инструментариум е релевантен на целите на изследването и адаптиран към гръцката образователна система. Анализът на резултатите е потвърден статистически посредством статистическата програма IBM SPSS 24.

Препоръки и бележки

Предвид значимостта на проблема и разработената методика на изследване, да се разшири мащабността на изследване, като обхване и други райони на Гърция, а не само Атинския.

Научно-приложни приноси на дисертационния труд

Съгласна съм със справката за приносните моменти, диференцирани, съобразно техният характер: научно-теоретичен; експериментално-приложен; приложно-практически. Определено изведените приноси съответстват на целта и съответно на постиженията на дисертационния труд. Авторефератът също отразява вярно и обективно съдържанието на дисертацията.

Всичко това потвърждава задълбочената теоретична подготовка на докторант Харалампия Лута и високата ѝ степен на информираност. Принос е откриването на проблем, който в рамките на Гръцката образователна система не е поставен като предмет на изследване, още повече, че проблемът се отнася за подготовката на учители, реализиращи фундаменталното предучилищно и начално училищно образование. Подбраният инструментариум за изследване както и разработеният и апробиран модел за развитие на професионалните и социални умения на учителите имат своята стойност за повишаване на качеството на образование на учителите в Гърция.

Въпрос към докторанта:

1. Как бихте анализирали направената от Вас констатация, че „повечето учители, които притежават по-високи образователни нива, не инвестират времето си в подобряване на социалните си умения?“ Това не означава ли, че добрите професионалисти едностранчиво се отнасят към профила на учителската професия?

Предвид изведените постижения и резултати от дисертационното изследване, предлагам на членовете на многоуважаемото научно жури на СУ „Св. Климент Охридски“ да присъдят образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика) на Харалампия Константинос Лута.

11.09.2021 г.

гр. Пловдив

Изготвил становището:

/доц. д-р Елена Събева/